

Особливості використання сірчаної кислоти для контролювання спиртовмісних рідин

С.І. Олійник, к.т.н., доцент

Національний університет харчових технологій

Н.М. Челишева

ДНУ „УкрНДІспиртбіопрод”

Посилення конкурентної боротьби на ринку спирту та алкогольних напоїв потребує випуску тільки якісної продукції. Хіміко–технологічний контроль відіграє важливу роль у виробничій діяльності, так як дає змогу ефективно керувати виробничим процесом та забезпечити необхідну якість та безпечність готової продукції. Сучасні виробничі лабораторії для контролювання фізико-хімічних показників якості спирту етилового ректифікованого та горілок використовують кислоту сірчану концентровану та її розчини.

Під час визначання проби на чистоту спирту етилового, масової концентрації сивушного масла, естерів у водно-спиртових сумішах, спирті етиловому та горілках важливою умовою є витримування концентрованою сірчаною кислотою проби за Савалем.

Для встановлення молярної концентрації сірчаної кислоти використовують речовини, які відповідають наступним вимогам:

- реактив повинен бути хімічно чистим, тобто не повинен мати сторонніх домішок;
- реактив можна легко очистити, висушити і зберігати в чистому вигляді;
- основна речовина не повинна бути гігроскопічною;
- склад речовини повинен відповідати його хімічній формулі;
- речовина повинна бути стійкою під час зберігання на повітрі, у розчині і твердому стані;
- розчин не повинен змінювати концентрацію протягом тривалого часу;
- бажано, щоб речовина мала більшу еквівалентну масу, оскільки більша наважка зменшує відносну похибку зважування.

Під час визначення молярної концентрації є важливим, щоб:

- наважка була не менше ніж 0,15 г;
- об'єм розчину, витраченого на титрування становив 30 – 45см³;
- титрування проводити до кінцевої точки, без проведення зворотного титрування;
- не використовувати відміряний об'єм розчину іншого титрованого розчину;
- кожне визначення молярної концентрації проводити не менше, ніж у трьох повторях, з розрахунком середнього арифметичного значення результатів вимірювань;
- брати різні наважки, щоб уникнути систематичної похибки при зважуванні;
- визначення молярної концентрації розчину сірчаної кислоти проводиться за наважкою основної речовини, або за розчином, концентрація якого є відомою (стандартний зразок).

Визначення молярної концентрації та опрацювання результатів випробування проводять згідно з ДСТУ 7258.

Результати випробування оформляють згідно з ДСТУ ISO/IEC 17025 з точністю до 0,0001моль/дм³.

Важливим чинником є температура, за якої здійснювали визначання концентрації та температура, за якої використовують розчин. Якщо вони різняться, то використовують поправкові коефіцієнти на термічне розширення розчину відповідно до ДСТУ 7258.

Титрований розчин сірчаної кислоти зберігають у щільно закоркованих скляних пляшках за кімнатної температури. Молярну концентрацію розчину сірчаної кислоти визначають раз на 3 місяці, якщо візуально змінився розчин - готують новий.

Правильно організований контроль дає змогу об'єктивно слідкувати за якістю спирту етилового та лікєро-горілочаної продукції і не допускати відхилення їх фізико-хімічних показників від чинних стандартів.